

Компетентнісний підхід до викладання суспільствознавчих дисциплін як ключовий напрям модернізації сучасної освіти

*Олександр Олійник,
Олена Солошенко*

Інноваційні та інтеграційні виклики України щодо європейського освітнього простору обумовлюють реформування системи освіти, створення нового освітнього середовища, що відповідає вимогам часу, формує нову генерацію здобувачів освіти, які здатні системно мислити, використовувати отримані знання на практиці, вирішувати нагальні завдання сьогодення, бути конкурентоспроможними та відповідальними. Ефективність освіти тісно пов'язана із реалізацією компетентнісного підходу: оскільки саме компетентнісно-орієнтоване навчання спрямоване на комплексне оволодіння знаннями і способами практичної діяльності. Компетентнісний підхід до освіти стає більш поширеним і претендує на роль концептуальної основи державної освітньої політики. Визначальним фактором у реалізації компетентнісного підходу є зорієнтованість на розвиток системного комплексу умінь, смислових орієнтацій, адаптаційних можливостей, досвіду і способів трансформаційної діяльності з отриманням конкретного продукту. Компетентнісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок здобувачів освіти у площину формування і розвитку здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях [19, с. 241–242].

В останні десятиліття питання актуального запровадження компетентнісного підходу як одного із чинників забезпечення якісної освіти привертали увагу дослідників. В роботах К. Рудницької [19], А. Таранець [21], С. Лейко, Т. Кузнецової [11] обґрунтовно терміносистему проблеми: сформульовані дефініції, роз'яснено зміст понять («компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «компетентнісне навчання»), їх співвідношення та взаємозв'язок в освітньому просторі.

Багатовекторність тематики досліджень науковців та педагогів-практиків обумовлена нагальністю реалізації компетентнісного навчання на всіх рівнях освіти. В роботах І. Беха [1], О. Возняка [4], В. Щура [25], В. Шарова [23] приділяється увага загальним питанням використання компетентнісного підходу у сучасній освіті, його перевагам та особливостям. Дослідники доводять, що компетентнісний підхід набуває значної ваги, оскільки є вимогою сьогодення, він спрямовує освітній процес на формування й розвиток ключових і предметних компетентностей особистості з метою підготовки високоінтелектуального, обізнаного і затребуваного фахівця.

Компетентнісний підхід є ключовим напрямом реформування системи загальноосвітньої середньої освіти в Україні [10]. Відповідні питання досліджено з науко-

во-практичних позицій. Так, в роботах О. Пометун [15], В. Федяєвої [22], Н. Бібіка [2] та інших обґрунтовано ключове значення впровадження компетентнісного підходу як базового елемента реформи Нової української школи, що покликаний створити сприятливі умови для формування та розвитку в учнів компетенцій, які є запорукою їхньої успішної соціалізації та дієвої адаптації у сучасному соціумі.

Комплекс досліджень розглядає практичні питання запровадження та результати реалізації компетентнісного підходу при викладанні шкільних суспільствознавчих дисциплін: «Основи правознавства», «Громадянська освіта» тощо [16].

В останні роки науковцями досліджується спектр питань, пов'язаних із теорією та практикою компетентнісного підходу у вищій школі [7, 20, 12, 14]. Автори акцентують увагу на тому, що при використанні компетентнісного підходу щодо професійної підготовки здобувачів, рівень освіти визначається здатністю фахівця вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань та досвіду.

Отже, на сьогодні напрацьовано широке коло досліджень, які ґрунтовно та всебічно розглядають питання запровадження компетентнісного підходу в сучасній освітній процес. Проте, комплексному аналізу різних аспектів використання компетентнісного підходу при викладанні суспільствознавчих дисциплін як в ЗЗСО, так і у вищій школі приділено недостатньо уваги.

Мета статті — теоретично обґрунтувати доцільність використання компетентнісного підходу при викладанні суспільствознавчих дисциплін як пріоритетну складову сучасної освіти.

Компетентнісний підхід сучасного освітнього процесу обумовлений зміною парадигми діяльності освітніх закладів всіх рівнів. Компетентнісний підхід реалізується шляхом компетентнісного навчання, тобто динамічного поєднання знань, умінь та цінностей, коли отримання/набуття знань — це засіб формування

навичок, набуття умінь використовувати їх в практичній діяльності, нестандартних ситуаціях [24]. Провідна роль сучасної школи, наприклад, не в трансляції знань, а в підготовці до життя молоді. Вона покликана навчити здобувачів освіти критично мислити, ефективно обробляти інформацію, будувати причинно-наслідкові зв'язки, озброїти учнів умінням безперервно навчатися та застосовувати отримані знання.

Г успільствознавчі дисципліни в закладах загальної середньої освіти (далі ЗЗСО) забезпечують формування у здобувачів освіти всіх провідних компетентностей. Суспільствознавча освіта в межах компетентнісного підходу виконує наступні провідні функції навчання: провідною є практична, що формує соціальну та громадянську компетентності; освітня — містить наукові знання (факти, поняття, закони, теорії), спеціальні та загальнонавчальні уміння та навички; розвивальна — виробляє сенсорне сприймання, мислення, пам'ять, почуття та емоції, волю й характер, мотивацію; виховна — формує світогляд, уявлення, потреби, погляди, ідеали, переконання, способи поведінки та діяльності. Державний стандарт базової середньої освіти пояснює зміст компетентнісного потенціалу громадянської та історичної галузі освіти, яка ставить за мету: «розвиток особистості учня через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції» і забезпечує формування громадянських та соціальних компетентностей [5].

Виклики сьогодення потребують подальшого реформування освітньої галузі, зокрема і вдосконалення організації навчального процесу закладів загальної середньої освіти. Подальша реалізація

концепції НУШ вимагає вдосконалення та відповідності Державних стандартів освіти.

В липні 2024 р. було видано Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти», яка набирає чинності з 1 вересня 2027 р. Відокремлення профільної освіти для здобувачів, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти передбачає нові підходи до мети, цілей та вимог щодо організації навчання. В Державному стандарті зазначаються вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, які визначено на основі компетентнісного підходу. До одинадцяти ключових компетентностей відносяться громадянські та соціальні компетентності, що пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей і збігаються із ціннісними орієнтирами НУШ. Пріоритетними складовими громадянських та соціальних компетентностей є «готовність до національного спротиву, усвідомлення суспільної значущості військової служби та повага до неї; виявлення соціальної активності та відповідальності, оборонної свідомості; спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, спираючись на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей, суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей і спільнот у глобальному світі, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд громадянина та його самоідентифікацію; стійке усвідомлення свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством, повага до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України,

розуміння їх важливості для становлення держави; виявлення поваги до інших осіб, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях; дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я, усвідомлення особистих відчуттів і почуттів, здатність дослухатися до внутрішніх потреб; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах і ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багато-задачності» [6]. Формування відповідних чеснот та компетентностей системно реалізується при викладанні дисциплін суспільствознавчого змісту.

Модернізація організаційних форм уроку суспільствознавчого спрямування на засадах компетентнісного підходу націлює вчителя на результати освітньої діяльності, які досягаються, зокрема, шляхом виконання компетентнісно орієнтованих завдань. Такі завдання ставлять за мету: сприяти набуттю учнем особистого досвіду використання знань, застосування вмінь, формулювання ставлень у різних життєвих ситуаціях; акумулювати різні види його навчальної діяльності: дослідницьку, творчу, аналітичну тощо; передбачати роботу з різними джерелами знань, постановку навчальних проблем, перетворення окремих пізнавальних його дій в систему дослідження; орієнтувати учня в процесі розробки проектів та творчих продуктів, участі в дискусіях і захисті власної позиції [18, с. 269]. Приміром, з курсу «Основи правознавства» доцільно запропонувати наступні компетентнісно орієнтовані питання/завдання: «Чому трактування права змінюється залежно від історичного етапу розвитку суспільства? Яке значення мали право і закони на кожному історичному етапі? Яка роль права та законодавства у функціонуванні сучасного суспільства?»; «Проаналізуйте інформаційні матеріали та знайдіть

інформацію як в Україні захищаються/ порушуються права людини»; «Пригадайте художній твір (книгу або кінофільм), де персонаж скоїв правопорушення. Якими були наслідки цього вчинку для нього?»; «Створіть візуальне представлення питання «Форми власності в Україні» (у вигляді схеми, інфографіки чи діаграми)»; «Сформулюйте практичні поради для безпечного шопінгу в інтернеті. Опишіть алгоритм, як безпечно купувати товари в мережі»; «Яким чином ваші рідні та знайомі беруть участь у громадському житті для розв'язання нагальних питань? Обґрунтуйте їх дії, спираючись на норми права» та інші.

Компетентнісний підхід при викладанні «Громадянської освіти», як і інших інтегрованих курсів, передбачає навчання на трьох рівнях: засвоєння знань, розвиток розуміння і ставлень та здобуття практичного досвіду. Особливість курсу полягає в пріоритеті практичного застосування: він спрямований не лише на засвоєння інформації, а на вироблення у здобувачів умінь, навичок і громадянських цінностей та компетентностей, що є визначальним для компетентнісного підходу. В межах компетентнісного навчання варто запропонувати здобувачам освіти практико-орієнтовані завдання. До прикладу: «Активна громадянська участь молоді є необхідною умовою розвитку демократичного суспільства: пропонується навести аргументи та контраргументи з проблеми і запропонувати дієві активності для свідомої участі у розбудові громадянського суспільства»; «Аналіз медіаінформації: «Фейк чи факт?»: оберіть новину з соціальних мереж/Інтернету та проаналізуйте: джерело; можливість маніпуляції; які емоції викликає; шляхи перевірки її достовірності»; «Конституція моїх прав і обов'язків: завдання скласти власну Конституцію учня щодо найважливіших прав і обов'язків в учнівському середовищі (з обґрунтуванням та аргументацією відповіді)».

Отже, виконання компетентнісно орієнтованих завдань, що передбачають

різні види робіт, втілює діяльнісний підхід до навчання, який є одним з провідних і нерозривно пов'язаний з компетентнісним. Це пояснюється тим, що будь-яка компетентність, як результат освітнього процесу, формується, вдосконалюється та перевіряється виключно в дії, на практиці.

Актуальним викликом залишається ситуація, коли, володіючи інформацією і маючи досвід вирішення проблеми в умовах навчальної ситуації, здобувачі освіти не вміють розв'язувати інформальні завдання, приймати рішення в складних життєвих ситуаціях. Вони недостатньо володіють інтегрованими вміннями й навичками, необхідними для успішного вирішення проблем, що виникають у реальному житті, у процесі інтеграції в сучасне інформаційно навантажене та полікультурне суспільство [2, с. 49].

Для подолання таких викликів дієве використовувати компетентнісний підхід, при якому здобувачам освіти пропонується активна участь у створенні, розробці та реалізації проєктів. Учнівські проєкти із суспільствознавчих дисциплін передбачають комплексний підхід до опанування соціальних, політичних, економічних та культурних явищ. Підготовка проєктів вимагає від учнів прояву творчості, самостійності та високої відповідальності. Здобувачі обирають актуальну та цікаву для них тему, узагальнюють та аналізують відповідні інформаційні джерела та матеріали, готують презентацію результатів роботи перед аудиторією, обґрунтовують висновки, пропонують шляхи вирішення/запобігання проблеми та майбутні перспективи дослідження. Серед основних напрямків учнівських проєктів варто зазначити: пошуково-дослідницькі, соціальні (громадські ініціативи), культурно-просвітницькі та інші. Для суспільствознавчих дисциплін доцільними є проєкти: «Мое місцеве самоврядування (розробіть модель ідеального місцевого самоврядування у вашому населеному пункті)»; «Я — відповідальний громадянин (розробіть соціальну кампанію для однолітків, яка популяризує відповідальну грома-

дянську поведінку (вибори, волонтерство, захист прав, інтернет-безпека тощо)»; «Один день з життя активного громадянина (короткий щоденник/есе/комікс, як виглядає день активного громадянина (вигаданий або реальний приклад)»; «Волонтерство як стиль життя (запропонуйте ініціативу, у якій можуть взяти участь школярі)».

Таким чином, компетентнісний підхід при вивченні суспільствознавчих дисциплін передбачає не просто засвоєння учнями знань, а і формування здатності застосовувати їх у реальному житті — критично мислити, працювати в команді, відповідально діяти, аргументовано висловлювати власну позицію. Саме тому проєктна діяльність стає ефективним засобом формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Сьогодні впровадження компетентнісного підходу у вищій освіті України набуло особливої актуальності, що зумовлено зміною вимог до сучасного випускника ЗВО. Молодий фахівець повинен крім професійних знань володіти додатковими компетентностями, знати інформаційно-комунікаційні технології, володіти іноземними мовами, знати новітні підходи до організації робочого процесу, що дозволить йому бути конкурентоспроможним на ринку праці. Компетентнісний підхід у вищій освіті України реалізується у зв'язку зі значним впливом європейської інтеграції на вітчизняну освітню систему [14, с. 3]. Трансформація системи освіти вимагає кардинально нових підходів: актуалізується питання якості вищої освіти і компетентнісний підхід виступає її дієвим чинником. Вища освіта має озброїти студентів поглибленими знаннями, навичками та компетенціями, потрібними для успішної професійної кар'єри [20, с. 134].

Компетентнісний підхід — винесення на перше місце не поінформованості студента, а його вміння розв'язувати проблеми, що виникають у пізнавальній, технологічній і психічній діяльності, у

сферах етичних, соціальних, правових, професійних, особистих взаємин. Зважаючи на це, зазначений підхід передбачає такий вид змісту освіти, який не обмежений знаннево-орієнтованим компонентом, а передбачає цілісний досвід розв'язання життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, компетенцій [4, с. 15].

Громадянська компетентність сучасних фахових педагогів є невід'ємною частиною їхньої загальної культури, зокрема громадянської — реалізовувати компетентнісний підхід не можна окремо від громадянських цінностей [13, с. 96].

Підготовка майбутніх вчителів націлена на отримання ними широкого комплексу теоретичних та методичних знань. Практико-орієнтоване навчання здобувачів освіти факультету історії і права ХНПУ імені Г. С. Сковороди, як втілення компетентнісного підходу, забезпечує високий рівень теоретичної підготовки, ґрунтовні знання новітніх методик, технологій та підходів щодо організації навчального процесу. Виклики часу обумовлюють постійне зростання вимог до сучасного вчителя.

Якщо в Законі України «Про освіту» наголошується, що педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, які залучаються до освітнього процесу, мають право на розроблення та впровадження авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання (ст. 54) [8], в Законі України «Про повну загальну середню освіту» звертається увага, що педагоги, які володіють методиками компетентнісного навчання, отримують сертифікати (ст. 48) [9]), тобто мова йде про мотивацію та заохочення педагогів до використання актуальних методик навчання), то в сучасній школі, предметно-методична компетентність вчителя, а саме знання «змісту і особливостей технологій і методик особистісно зорієнтованого, компетентнісного й інтегрованого навчання», є однією із обов'язкових ком-

петентностей, визначених в Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [17, с. 12]

Гучасний вчитель громадянської та історичної галузі освіти отримує ґрунтовну практико-орієнтовану підготовку із суспільствознавчих дисциплін. Приміром, здобувачі освіти, що навчаються на Освітній програмі «Історія та суспільствознавство в закладах освіти» (http://mc.hnpu.edu.ua/files/Osvitni_programi/Osvitni_programu_bakalavr/2025/Istoriia_ta_suspilstvoznnavstvo_v_zakladakh_osvity.pdf), опановують комплекс суспільствознавчих дисциплін: «Міжнародні відносини: історико-правовий аспект», «Громадянська освіта», «Основи демократії і громадянське суспільство», «Основи галузевого законодавства» та ін. [13, с. 96].

При вивченні освітніх компонентів суспільствознавчого змісту доцільно дотримуватись компетентнісного навчання: пропонувати комунікативно-ситуативні вправи та завдання, які вимагають активного мислення та залучення особистого досвіду здобувачів. Вони мають бути максимально наближеними до реального життя та майбутньої професії вчителя. До прикладу, в межах навчальної дисципліни «Міжнародні відносини: історико-правовий аспект» можуть бути винесені на обговорення наступні завдання: «Міжнародна конференція збирається укласти договір щодо запобігання конфліктам у регіоні. Представники держав мають різні інтереси і правові підходи. Здобувачам освіти необхідно знайти аргументацію (враховуючи історичні та правові аспекти) для переконання опонентів і домовитись про основні положення договору»; «Моделювання судового процесу: розглядається справа щодо порушення міжнародного гуманітарного права під час конфлікту. Між студентами розподіляються ролі (обвинувачення, захист, судді, свідки), ставиться задача провести судовий розгляд із представленням доказів і аргументів, що ґрунтуються на історичних фактах і правових нормах». При вивченні курсу «Основи галузевого

законодавства» доцільно запропонувати здобувачам освіти ситуативні завдання, що передбачають опрацювання статей «Цивільного Кодексу України», в яких прослідковується аналогія змісту з іншими нормативними актами (Сімейний Кодекс, Кримінальний Кодекс тощо), та запропонувати декілька способів вирішення кейсів».

Отже, компетентнісне навчання мотивує здобувача освіти до самостійного здобуття нових знань, розвитку потрібних умінь і навичок, а також до постійного професійного та особистісного зростання.

Проєктне навчання з суспільствознавчих дисциплін є невід'ємною компонентою теоретичної та методичної підготовки майбутніх вчителів. Вона є перспективною і дозволяє реалізувати зміст освітньої програми на основі логіки професійної діяльності. Компетентність не зводиться до набору компетенцій і не є сумою знань, умінь і навичок. Вона включає в себе ще мотиваційну, соціальну й поведінкову складові. Студент в проєктній діяльності може бути: виконавцем завдань проєкту; учасником розробки проблеми, мети, завдань проєкту; організатором, що спрямовує хід проєктної діяльності [3, с. 98, 101].

Здобувачам освіти, що вивчають навчальну дисципліну «Громадянська освіта», в межах самостійної роботи пропонується розробка проєктів. Наприклад, «Громадянська свідомість в умовах війни: виклики та перспективи». Мета проєкту — дослідити зміни у сприйнятті громадянських обов'язків та прав у воєнний час. Здобувачі проводять аналітичне дослідження з опитуванням молоді та аналізом законодавчих ініціатив»; «Україна в глобалізованому світі: партнерство, виклики та перспективи». Проєкт дозволить проаналізувати місце України в міжнародних політичних, економічних, культурних та безпекових процесах; оцінити перспективи розвитку міжнародного партнерства України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Презентація результатів у вигляді інфографіки, аналітичної довідки, відеопрезентації або блогу.

Освітня компонента «Основи демократії і громадянське суспільство» пропонує здобувачам освіти широке коло питань, які мають практичне спрямування і можуть стати темами проєктів. До прикладу, «Молодь і вибори: бар'єри та стимули до участі». Здобувачам пропонується провести опитування, аналіз медіа, порівняння з міжнародним досвідом з метою проаналізувати рівень політичної участі молоді та визначити рівень їх довіри до виборчого процесу. Результати можуть бути презентовані як інформаційна кампанія (буклет, відео, сторінка в соцмережах); «Волонтерство як інструмент громадянської участі: реалії та мотивації». Проєкт дозволить проаналізувати роль студентського волонтерства в умовах війни та миру. Пропонується формат — інтерв'ювання волонтерів, дослідження мотивації, кейс-аналіз проєктів. Підсумок проєктної роботи: відеоінтерв'ю або репортаж з рекомендаціями для розвитку волонтерства в ЗВО.

Отже, проєктна діяльність в межах компетентнісного підходу дозволяє здобувачам освіти не лише глибше опанувати суспільствознавчі дисципліни, а й формувати ключові професійні компетентності вчителя. Такий підхід сприяє розвитку педагогічної майстерності майбутніх вчителів, комунікативності, відповідальності та здатності працювати в команді.

Компетентнісний підхід у вищій освіті передбачає впровадження вибіркового дисциплін чи факультативів, які націлені на формування у студентів більш поглиблених знань з певних аспектів майбутньої професійної діяльності. Це дозволяє мотивувати студентів отримувати саме ті знання, які вони хочуть і які вони будуть використовувати у професійній діяльності. До того ж такі вміння є доповненням до загальних знань із дисциплін, що дозволяє сформувати цілісні знання із тим нахилом, до якого прагне студент [4, с. 7].

Таким чином, компетентнісний підхід є концептуальною основою модернізації сучасного освітнього процесу, що забез-

печує його практичну спрямованість, особистісну орієнтацію та відповідність трансформаційним викликам ХХІ ст. У контексті суспільствознавчої освіти його реалізація сприяє формуванню ключових громадянських, соціальних і комунікативних компетентностей, розвитку критичного мислення, навичок участі в суспільному житті та усвідомленого ставлення до правових і етичних норм.

У викладанні суспільствознавчих дисциплін цей підхід має ключове значення як у загальній середній, так і у вищій освіті.

Проєктне навчання виступає одним із найефективніших методів реалізації компетентнісного підходу. Воно дозволяє здобувачам освіти занурюватися у дослідження актуальних проблем, розвивати навички командної роботи, відповідальності та самостійності, що є невід'ємними складовими професійної компетентності.

Системне впровадження компетентнісного підходу забезпечує практичну спрямованість освітнього процесу та сприяє формуванню цілісної, гармонійно розвиненої особистості, готової до викликів сучасного світу, професійної самореалізації та активної громадянської позиції.

Література

1. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. URL: <http://ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html> ; Бех І. Д. Компетентнісний підхід як освітня стратегія. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32308232.pdf>
2. Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті // Укр. пед. журн. 2015. № 1. С. 47–58.
3. Возна З. О. Формування готовності студентів — майбутніх учителів історії та суспільствознавства до організації проєктної діяльності учнів // Вісник Житомир. держ. ун-ту. 2012. Вип. 65. Педагогічні науки. С. 98–102.

4. *Возняк О. В.* Загальнонаукове поняття компетентнісного підходу до навчання. URL: https://magnolia.lviv.ua/wp-content/uploads/2024/09/Vozniak_uryvok.pdf
5. *Державний стандарт базової середньої освіти.* Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
6. *Державний стандарт профільної середньої освіти.* Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>
7. *Друганова О. М., Жукова О. А., Іваненко Л. О., Комишан А. І.* Компетентнісний підхід у вищій школі: теорія та практика : моногр. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. 264 с.
8. *Закон України «Про освіту»* // Уряд. кур'єр від 4.10.2017 р. № 186.
9. *Закон України «Про повну загальну середню освіту»* // Уряд. кур'єр від 27.06.2020 р. № 121.
10. *Компетентнісний підхід до навчання як основа Нової української школи.* URL: <https://naurok.com.ua/kompetentnisniy-pidhid-do-navchannya-yak-osnova-novo-ukra-nsko-shkoli-412026.html>
11. *Кузнецова Т., Лейко С.* Теоретичний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» // *Modern Engineering and Innovative Technologies.* 2022. № 24-02. С. 57–62. URL: <https://www.moderntech.de/index.php/meit/article/view/meit-24-02-001>
12. *Мукан Н., Чубінська Н.* Компетентнісний підхід у вищій освіті: основні поняття та категорії // *Академічні візії.* 2023. № 17. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/475/435>
13. *Олійник О.М., Солошенко О.М.* Формування громадянської компетентності як провідний вектор діяльності кафедри теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін // *Новий Колегіум.* 2024. №4. С.93–98. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/newcollegium/article/view/16590>
14. *Погранична Н. М., Савчук Н. В., Аюпян Г. М.* Компетентнісний підхід у вищій освіті: інтеграція теорії та практики в підготовці фахівців // *Академічні візії.* 2025. №41. С. 2–11. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1734>
15. *Пометун О.І.* Практика реалізації компетентнісного підходу в суспільствознавчих дисциплінах // *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики.* Київ : «К.І.С.», 2004. С. 105–107 ; *Пометун О.І.* Запровадження компетентнісного підходу — перспективний напрям розвитку сучасної освіти // *Вісник програм шкільних обмінів.* 2004. Т. 22. С.32–37.
16. *Пометун О. І., Ремех Т. О.* Оцінювання учнів із громадянської освіти в контексті компетентнісного підходу // *Укр. пед. журн.* 2019. №1. С. 86–97; *Ремех Т. О.* Компетентнісно орієнтований підручник із основ правознавства. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. Київ : Пед. думка, 2017. Вип. 19. С. 299–309.
17. *Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти».* Наказ МОН України №1225 від 29 серпня 2024 р. URL: <https://mon.gov.ua/npra/prozatverdzhennia-profesiinoho-standartuvchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
18. *Ремех Т. О.* Компетентнісно орієнтовані завдання в підручнику «Основи правознавства» (9 клас) // *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми сучасного підручника».* Київ, 2023. С. 268–270.
19. *Рудніцька К. В.* Сутність понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми // *Наук. вісник Ужгород. ун-ту.* Сер.: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Вип. 1 (38). С. 241–245.

20. Сідун Л.Ю. Компетентнісний підхід як чинник якісної вищої освіти // Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Педагогіка. Соціальна робота». 2011. Вип. 1 (38). С. 133–136.

21. Таранець А.В. Компетентність та компетенція: аналіз, співвідношення понять в освітньому просторі // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. Пед. науки. 2024. № 5 (364). С. 138–144.

22. Федяєва В.Л. Компетентнісний підхід у концепції «Нова українська школа»: плюси, мінуси, перспективи втілення // Пед. науки : зб. наук. пр. 2023. Вип.102. С.12–18.

23. Шаров В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості

// Наук. вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського // Пед. науки. 2018. № № 4 (63). С.194–199.

24. Що таке компетентнісний підхід у навчанні — відповідає Державна служба якості освіти. URL: <https://nus.org.ua/2022/01/28/zo-take-kompetentnisnyj-pidhid-u-navchanni-vidpovida-ye-derzhavna-sluzhba-yakosti-osvity/>

25. Щур В. А. Компетентнісний підхід як базовий у сучасній освіті // Педагогічна Академія: наук. записки. 2025. №18. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/951/832>

05.08.2025

Відомості про авторів:

Олійник Олександр Миколайович — кандидат юридичних наук, доцент, кафедра теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; Харків, Україна; email: oleynik.oleks@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8382-9751>

Солошенко Олена Михайлівна — кандидат історичних наук, доцент, кафедра теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; Харків, Україна; email: soloshenkoelena@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2877-0237>